

Burkaen og den forbudte synlighed

I den europæiske burkadebat overses det helt fundamentale spørgsmål: Hvad er det burkaen og dens beslægtede antræk skal skjule, og hvilken betydning har denne omfattende camouflagen?

Internationalt

af Robert Redeker

Det er med god grund, at mange af vore europæiske medborgere er begyndt at spørge sig selv, om det er nødvendigt at forbyde burkaen og med den enhver anden klædedragt, der camouflerer kroppen i så omfattende grad, at dens former og udtryk bliver fuldkommen ukendelige. Imidlertid har debatten, som den hidtil er kørt i Frankrig og andre lande, undladt i tilstrækkelig grad at insistere på disse to kritiske spørgsmål: Hvad er det burkaen og dermed beslægtede antræk skal skjule? Hvilken betydning har denne omfattende tilsløring, denne camouflagen?

Lad os begynde med et andet spørgsmål: Hvad er menneske? Svar: et ansigt. Nok er det muligt at definere mennesket ud fra en flæthed af karakteristika, det være sig fornuft (Aristoteles), arbejde (Marx), begær (Spinoza), politik (Aristoteles

igen), teknisk opfindsomhed (Begson) eller væren-i-verden (Heidegger), men ingen definition synes i den grad at indfange den essentielle sandhed om det specifikt menneskelige, som den franske filosof, Emmanuel Lévinas' manende udsagn: Mennesket er et ansigt. Før det bliver et fornuftsvæsen, et arbejdende væsen, et begærende væsen, et politisk dyr, et teknisk dyr, et skabende dyr, er mennesket i dette begrebs helt generiske forstand et ansigt. Det er her værd at bemærke, at Gud, i Biblen, jo netop er den, hvis ansigt ikke viser sig – den, hvis ansigt ingen kan få at se: Deus absconditus.

Et ansigt er en tilsynekomst, en synlig manifestation af at være menneske blandt andre mennesker. Det er ikke en ting, som på en eller anden måde dukker frem, og ej heller er det et dyr, men det er en entitet, om hvilken man ved, at den på en gang er subjekt og en unik realitet, kort sagt et menneskeligt væsen – en sjæl, kunne man sige. Dette unikke ansigt peger på en global singularitet: En enestående krop, et enestående subjekt, en enestående sjæl, en enestående bevidsthed. Alt dette – kroppen, subjektet, sjælen – kommer til syne, samtidig med at

ansigtet kommer til syne. Intet kunne være sandere: Mennesket, kvinden, barnet er tilsynekomstsvæsener. Et ansigt er en synlighed, et synligt stykke menneskelighed iblandt andre mennesker.

Gensidig tilsynekomst

Vi ser ikke på andre mennesker på samme måde, som vi ser på dyrene, planterne og stjernerne. Når vores blikke møder andre menneskers blikke, sker der en begivenhed: Vi kommer til syne for hinanden. Jeg kommer til syne for medmennesket, og medmennesket kommer til syne for mig. Det er denne gensidige tilsynekomst, som indskriver os alle, mænd som kvinder, i en fælles menneskelighed. Dermed indstifter den gensidige synlighed langt mere end det sociale bånd, den indstifter selve det menneskelige bånd eller indstifter med andre ord enhver, mand som kvinde, som en person. Således er det synlige ansigt det fundament, på hvilket enhver mands og kvindes liv som person vil udfolde sig.

Generelt er tøj og klædedragter skabt for at skåne og forvalte synligheden og tilsynekomsternes udfoldelsesmuligheder. Kroppens dyriskhed, som befinder sig

alt for tæt på biologien og begæret, betyder, at nøgne kroppe blot ville udgøre en forhindring for tilsynekomsterne, fordi de ville forvise ansigtet til et andet plan. Klædedragter modererer den nøgne krops biologiske vold, idet den samtidig leverer en gavnlig støtte for at subjektivitet, eller sjælen om man vil, kan blive synlig, for at den kan 'materialisere sig'.

Et bærbart bur

Paradokset er nu, at ved at forhindre denne 'materialisering' bliver burkaen og enhver anden fuld tilsløring til anti-klædedragter. Burkaen er et koncentreret bundt af negationer: Den negerer subjektet eller sjælen, den negerer kroppen, den negerer ansigtet – den forbyder dem alle at komme til syne.

For hvad er det, der kommer til syne, når vi ser en person i burka? Det er alt andet end et ansigt, et subjekt, et sjæl en krop. Det er en uformelig form, en vag silhuet med en dyster og fantomagtig fremtoning, som kom den fra selveste helvede. Men fremfor alt er burkaen et instrument, som udretter mere end at fratage dens bærer sine medmenneskers anerkendende blikke. Den fratager dem tilsynekom-

sternes gensighed, den fratager dem grundvilkåret for den menneskelige eksistens. Den fratager dem tilhørsforholdet til en fælles menneskelighed. Den river dem ud af ansigternes udvekslings-spil.

Hvis vi definerer et menneske som et ansigt, og en person ud fra det, som bliver til ved ansigters gensidige anerkendelse, kommer burkaen til at fremstå som en negation af både menneskelighed og medmenneskelighed.

Dette bærbare bur, denne omvandrende kachot, indikerer fremfor alt, at den person som er spærret inde deri, ikke fuldt ud er et menneske som andre mennesker.

I denne paralysering af gensidigheden ligger burkaens instrumentets afgørende funktion, dets afgørende dehumaniserende element: Den burkatilslørede ser uden selv at kunne blive set. Ved at eliminere den gensidige synlighed, ved at eliminere kommunikationen mellem ansigter, bliver de kvinder, som påtvinges at gå med burkaklædedragt, netop der ved også elimineret fra at være del af menneskeheden.

DEBAT@INFORMATION.DK

Robert Redeker er fransk filosof. Han lever under politibeskyttelse på et hemmeligt sted efter at have offentliggjort islamkritiske tekster.

© Le Figaro og Information

Oversat af Niels Ivar Larsen

Hvad er det, der kommer til syne, når vi ser en person i burka? Det er alt andet end et ansigt, et subjekt, et sjæl en krop. Det er en uformelig form, en vag silhuet med en dyster og fantomagtig fremtoning, som kom den fra selveste helvede, skriver den franske filosof Robert Redeker.

FOTO FRA KABUL: NICOLAS ASFOURI/AFP

Doonesbury af Garry Trudeau

Oversat af Niels Ivar Larsen

Læs kroniken mandag

Haiti mellem håb og frygt

Alle kriser rummer en chance. Den internationale donorkonference om Haiti den 31. marts resulterede i en serie ekstraordinære løfter om økonomisk og administrativ hjælp til en revolutionerende udvikling og rekonstruktion af samfundet. Spørgsmålet er, om det tog for lang tid at nå så vidt, skriver Frank Esmann